

Tots els relats de la resurrecció del Senyor passen per l'estupefacció, el desconcert i la sorpresa passant per un més o menys elevat grau d'incrèdilitat, abans d'arribar a ser experiència del ressuscitat.

Octavi Vilà

Hem contemplat Crist en la seva vida, la seva passió i creu, i ara ens cal principalment creure i participar en la seva resurrecció. No oblidem que creiem en Crist mort i ressuscitat.

+Francesc Pardo

Entre el misteri de l'encarnació, el naixement de Jesús, i el misteri de la Pasqua, el de la mort i resurrecció, hi ha un camí traçat per on transita tota la història de la salvació.

Bernat Juliol

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 145
Maig 2022

Any XIII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
El mal existeix i el bé, també.....	6
XAVIER MORLANS	
Incòmoda Al·leluia.....	7
BLAI BLANQUER	
Homilia de la Vetlla Pasqual.....	9
OCTAVI VILÀ	
Vic i Ruanda.....	11
PERE OLIVA MARCH	
Homilia a la Vetlla de Santa Maria de Montserrat.....	12
BERNAT JULIOL	
Santa Maria, Tron de la Saviesa.....	14
JOAN MARIA MAYOL	
Homilia o sermó?.....	16
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
Ser prevere en una Església sinodal. Reflexions espirituals, teològiques i pastorals»...17	
JOAN TORRA	
Visquem i celebrem la Pasqua.....	20
+ FRANCESC PARDO	
<i>Los ancianos y la Biblia</i>	22
DANIEL PALAU	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant
Pacià

La pregunta major que mou la reflexió d'aquest Pòrtic pretén ser transversal a cultures i països i situar-se en el nivell dels fonaments de l'existència cristiana. Em refereixo al lloc que ocupa la fe viscuda en el dia a dia dels qui som i volem continuar essent cristians, és a dir, seguidors de l'Evangelí de Jesús, aquell que ha canviat el nostre cor. El tema és comú a totes les èpoques de la història humana: com ser cristians en aquest o en aquest altre temps de la història? Com trobar la relació i la connexió entre la fe i la vida, entre el que creiem i el que vivim? Com superar les inclemències d'un temps en el qual hi ha dificultats evidents per a viure les opcions preses en relació al missatge evangèlic? Com mantenir la torxa de la fe en un temps en què, en paraules de l'últim llibre d'Andrea Riccardi, l'Església crema (*La Iglesia arde*, Arpa 2022)? Les assemblees dominicals s'encongeixen, les vocacions als ministeris i a la vida consagrada s'afebleixen o s'enfonsen, molts joves viuen al marge de l'Evangelí i de l'Església, el cristianisme sembla no haver existit mai en molts dels ciutadans d'una Europa envellida, els criteris morals presents en l'Evangelí semblen ser aleatoris.

Aquestes qüestions tenen a veure amb allò que es pot anomenar “l'esperit del temps” (*l'esprit du temps*), els aires i les airades que travessen el nostre món global, cada vegada més uniforme pel que fa a les característiques espirituals i antropològiques. Els mapes que defineixen aquest “esperit del temps” són cada vegada més semblants. Ja no serveix referir-se a certs països, o regions, o continents, com a exponents d'un catolicisme majoritari. Si bé és cert que l'Església no crema arreu de la mateixa manera, no hi ha territoris que quedin lliures d'aquest incendi, és a dir, de les dificultats amb què topa la fe viscuda en un món global. Avui més que mai, cal tornar a la noció de lluita i de combat per a preservar allò que és fonamental i que ha sostingut durant anys tantes generacions cristianes.

Em refereixo òbviament al combat interior, que els màrtirs dels primers segles van viure directament i com a premissa prèvia al combat exterior contra les feres, el foc i l'espasa, o bé contra les pròpies angoixes que els assetjaven davant la perspectiva de morir donant la seva vida pel Crist. Els màrtirs eren gladiadors de l'Esperit que no es van fer enrere quan l'opressor els encerclava i els posava davant una disjuntiva radical. O bé feien cas de les seves conviccions i compromisos o bé escoltaven els cants de cigne que els parlaven de tranquil·litat, de vida reposada, de satisfacció dels desigs, de felicitat –ni que fos a mig

gas. Per què embolicar-se en una vida de renúncies per una causa tan poc atractiva com la d'un desconegut profeta jueu que havia acabat penjat en una creu i del qual es deia que havia ressuscitat d'entre els morts? No valia més la pena enfocar la vida des del gaudi i els plaers immediats, ben legítims, abans que perdre-la en un amfiteatre o en un circ?

Aquest és l'argumentari que manejaven els qui volien convèncer els màrtirs cristians (familiars i autoritats romanes) que abandonessin la seva posició "radical" i s'avinguessin a ser "raonables". Aquests són els pensaments que es desprenen igualment dels qui fan cas de l'esperit del temps i afirmen que és més important ser "normal" que "radical", que no serveix de massa cosa prendre la creu i seguir el Senyor, que no cal exagerar en el tema de les opcions personals, que es pot ser igualment bon cristià sense renunciar a coses que formen part de la mateixa vida.

Preguntem-nos, en el context d'aquesta reflexió sobre l'esperit del temps, quins són els nous "enemics de l'ànima", quins són els elements que juguen un paper decisiu a l'hora de configurar i des-configurar la persona i les seves opcions creients, reduint-les a uns mínims. Mentre els clàssics "enemics de l'ànima" (món, dimoni i carn) eren clarament adversaris de la vida espiritual i podien ser identificats com a tals, els nous adversaris actuen amb una subtileza més gran. Aquests nous adversaris plantegen dificultats però ho fan molt astutament. Es disfressen de l'esperit del temps, i aleshores el qui els ret un homenatge servil, té la impressió que ha decidit ell com a persona lliure i que les decisions que ha pres són igualment lliures i fins i tot alliberadores.

El primer element que pertany a l'esperit del temps és el "jo" com a centre de la vida, l'individualisme radical, la valoració autoreferencial d'un mateix i la nul·la atenció fàctica als suggeriments que vinguin de fora. Fins i tot un pot tenir guies o directors o pares espirituals però interpreta que allò que aquests li diuen no demana la seva adhesió, simplement es tractaria de bons consells. El filtre de tot és el propi punt de vista, la circumstància en què un es troba i que el fa decantar cap a una banda o cap a l'altra. Aquest "jo" es mostra incapaç de raonar més enllà dels raonaments que ell mateix es fabrica, resta impermeable a qualsevol invitació o indicació. L'únic referent de la persona és ella mateixa. Poc importa què s'ha estat o què s'és. Es veuen les coses d'una determinada manera i es confon la realitat amb la percepció que un en té. El resultat de l'individualisme radical és desastrós. Fins i tot allò que de fet és causa d'infelicitat –el predomini del "jo"– és vist com a font de felicitat!

El segon element que forma part de l'esperit del temps és la frivolitat davant els compromisos adquirits. Tot és relatiu, perquè, es diu, tot està sotmès als vaivens de la vida. Si allò que ahir jo veia negre, ara ho veig blanc, he de canviar la decisió sense cap mirament. I és que, es diu, no hi ha compromisos eterns, immutables. Si n'hi hagués, la persona humana es veuria obligada a plantejar-se la vida en termes d'un amor fidel i perenne. Però un amor d'aquesta mena, també es diu, encapsularia la persona dins d'una determinada decisió. Seria un ofec intolerable, un atemptat a la llibertat. Per tant, prendre un compromís de cara a una opció de vida (casat, cèlibe, solter, vidu, fins i tot

parella de fet) no tindria sentit, perquè, es diu, ningú no pot preveure el futur ni què li passarà ni com se sentirà al cap d'uns quants anys. S'imposa, doncs, una frivolitat fàctica a l'hora de viure. Un opta per això o per allò, però, com que tot és trencadís, de fet no s'hi compromet per sempre. Fa veure que es compromet en una determinada opció, però no hi opta de manera radical, no hi posa el cor. La frivolitat, de fons i de formes, s'empara de la persona i la converteix en una caricatura del que havia estat.

El tercer element que caracteritza l'esperit del temps és l'emotivitat convertida en àrbitre de l'existència. Els canvis arriben quan un manifesta que ja no se sent atret per aquella persona o per allò, i que, ara, tot el seu afecte se l'emporta una altra persona o una altra cosa. Aleshores, serveixen de ben poc els compromisos contrets, el primer amor, la primera emoció que omplia la vida. Ara la muntanya russa de les emocions puja i baixa a tota màquina, i en una setmana es pot precipitar allò que s'havia construït lentament durant anys. El canvi es fa en nom de la llibertat, en nom de la fidelitat als sentiments que acaben de sorgir. No hi ha mirada sobre el passat ni sobre l'experiència acumulada, no hi ha història personal ni reflexió sobre els dons rebuts de Déu. Restava tan sols la fascinació pel moment present, per allò que atrau i estira. La immaduresa, espiritual i afectiva, queda al descobert. Allò que semblava consolidat i sòlid, ara s'esquerda en un tres i no res. Un s'embolcalla amb els propis sentiments, la pròpia emotivitat, i aquests esdevenen l'únic referent. En la cultura del sentiment, el cor, paradoxalment, queda en segon terme. La vida resta parcel·lada i el sentiment s'enduu la millor part.

En resum, l'individualisme, la frivolitat i les emocions s'erigeixen en els tres elements que, pertanyents a l'esperit del temps, capgiren les opcions personals contretes anteriorment, sovint de forma pública. La llibertat individual, al marge de qualsevol marc comunitari de vida, passa per damunt d'altres consideracions. Ara, un "jo" sense "destorbs" corre feliç de veure que ja no hi ha "obstacles" davant seu. Tot resulta novedós i atractiu. Sembla que s'ha arribat a la realització personal plena.

Davant d'això, arriba la pregunta: què se n'ha fet, del cor, del goig d'una vida donada? En el pròxim Pòrtic ens preguntarem pels "amics de l'ànima". Fins aleshores, una salutació ben cordial.

Un sol cor i un sol esperit

El mal existeix i el bé, també

XAVIER MORLANS

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
parròquia hospital de campanya Santa Anna*

A la Passió de Llinars del Vallès, que tot amant del teatre hauria de poder veure alguna vegada, Judes és exculpat. És a dir, Judes no és presentat com un traïdor, sinó com un “facilitador” d’una entrevista entre el Sanedrí jueu i el profeta Jesús, convençut que davant d’ells Jesús mostrarà la seva condició de Messies. Aquesta Passió, que per la resta és molt fidel a l’Evangeli traduït a un llenguatge actual, és en això una mostra de la sensibilitat moderna que no admet per a ningú la condició de culpable o responsable directe de fer el mal.

En aquest context és molt d’agrair la gosadia i la sinceritat d’una escriptora consagrada i en plena maduresa com Carme Riera, quan en aquest mateix diari reconeixia que malgrat que de jove havia arribat a creure que el mal no existia, davant les fotografies dels cadàvers torturats i executats pels russos en retirada a Ucraïna havia d’admetre que el mal existeix (La Vanguardia 10/IV/22).

Es podria tirar del fil discursiu argüint que si la força del mal s’hi ha fet present d’aquesta forma tan descarada i agressiva ¿per què no pot fer-s’hi present també la força indestructible del bé? De fet la reacció espontània i generosa de tants voluntaris acudint a les fronteres de la guerra a recollir refugiats és un senyal ben clar de la bondat anònima de la gent, com reclamava el jueu rus Vassili Grosman a *Vida i destí* (1961), gran novel·la coral que es desenvolupa en bona part precisament a Ucraïna. Es cert, però, que l’ombra del poder del mal, ara per ara, te una projecció més llarga i amenaçadora que la del bé.

Karl Löwith (1897-1973), deixeble de Heidegger - de qui aviat se’n va desmarcar - va mostrar que tota visió optimista del futur és impossible que es recolzi en arguments humans ja que tot porta a pensar que anem i anirem a pitjor. Qualsevol mirada esperançada sobre el futur, qualsevol espera d’una edat nova, no pot apel·lar a proves empíriques de caràcter humà. L’esperança en un futur millor se sustenta, es vulgui o no, en la confiança en un element que escapa a la verificació humana i és, per tant, inevitablement de natura “sobrehumana” o “religiosa”. Löwith considera el desenvolupament del pensament europeu (Hegel, Feuerbach, Marx) com un procés de secularització de la visió de la Bíblia i de la teologia cristiana projectades vers l’esperança intramundana d’un «futur definitivament millor». Segons l’autor, tota filosofia de la

historia que apunti a un futur millor descansa sobre pressupostos teològics generalment ignorats o negats.

L'argument de Löwith, però, bé es pot girar en positiu, si es vol. Si tota esperança humana posada en un futur millor tard o d'hora ens tornarà a fallar i, tanmateix, dins nostre segueix aletejant, ni que sigui en forma d'indignació, el desig d'un triomf final de la justícia i la veritat, ¿no és altament plausible provar de fonamentar-se en quelcom més sòlid i durable, encara que sigui a costa d'un pas avui tan "transgressor" com és entrar en el terreny religiós? És a dir, si la brutalitat gratuïta i macabra del mal (que ja havíem donat per descartat), ha aparegut de cop i volta davant nostre, ¿què hi hauria de dolent en apropar-se a la hipòtesi d'un Déu creador (que també havíem donat per descartat) considerat com a víctima primera de la llibertat humana de fer el mal, i garantia última de l'esperança en el triomf final de la justícia universal, de la veritat i de la bondat?

Aquest és precisament el gir de guió que, ben contra culturalment, estan donant autors joves com Oriol Jara, guionista del *Polònia*, amb el seu recent llibre *Deu raons per creure en Déu*.

Presents com el llevat

Incòmoda Al·leluia

BLAI BLANQUER

prevere del bisbat de Terrassa

La societat del benestar ha estat publicitada en moltes campanyes i ha esdevingut un mite. Benestar i confort en són l'objectiu prioritari d'una cultura que obté un gran consens en segons quins ambients socials i en segons quines situacions vitals.

L'anhel de felicitat, inherent a la condició humana, no es pot engabiar dins dels límits del confort i menys quan el benestar es converteix en una obsessió que difumina o impedeix de veure tots els aspectes i els moments de la realitat que cau al damunt dels alegrois com una llosa pesant.

Els dies de Setmana Santa molts germans nostres els viuen amb entusiasme com uns dies de descans segurament merescut o com unes festes de primavera. Poden ser una bona oportunitat per vacunar-se contra el desengany.

Els cristians tenim la sort que aquests mateixos dies se'ns proposi la contra-evasió positiva de la mà de Jesús, Mestre i Senyor de la vida i de la mort.

Si l'any 2019 l'inici de la pandèmia ens va fer descobrir i patir la nostra feblesa, enguany la proximitat de la guerra ens desconcerta encara més perquè ens apropa a l'infern. Aquesta afirmació no és exagerada. A l'any 2008 el cardenal Martini, arquebisbe de Milà, escrivia: *L'infern existeix i ja és a la terra. Hi ha situacions desesperades que han arribat a un punt mort: no hi ha camí de sortida, és etern abandó. Quan penso en el mal que les persones s'infligeixen recíprocament, penso sempre que l'infern és això. També Stalingrado o l'Holocaust són autèntics inferns. En la predicació de Jesús l'infern és un avís de viure per tal de no generar mai aquest infern i no precipitar-s'hi mai. El missatge fonamental de Jesús vol preservar-nos-en. Amb tot, continuo convençut que al final, l'Amor de Déu és més fort.*

Jesús mostra el camí per vèncer la mort amb els seus ensenyaments i amb la seva pròpia experiència. Aquests dies sants hem escoltat el silenci de la seva creu i l'eloqüència del seu amor fet perdó dels enemics i confiança plena en el Pare de cel. I tot posat a prova. El salm 68 ens apropa a la seva intimitat: Salveu-me Déu meu! Són més que els cabells del meu cap els qui m'odien perquè sí. Són més forts que jo mateix els que em volen mal sense motiu. Que no fracassi, Senyor de l'univers.

Avui, sense perdre la memòria de l'hora del poder de les tenebres, vivim la sorpresa de la llosa retirada del sepulcre. No ens ha d'estranyar si molts no s'ho volen creure. Tampoc no van creure les dones primeres missioneres de la resurrecció del Senyor: ni els apòstols a Jerusalem ni els que se n'anaven decebuts cap a Emmaús.

Les paraules humanes no donen la fe. Jesús mateix es fa trobadís la Paraula seva abrussa els cors i el Pa partit l'enteniment. I ja res més serà com era. Ja no podem ser com abans del Baptisme. L'Al•leluia no és un càntic ritual. És immensa gratitud. És foc d'esperança que no defrauda. És coratge per acompanyar el bon Pastor pels seus camins de vida.

Si tenim al pensament i al cor els sofriments i les tragèdies del moment present, no serà un escarni cantar l'Al•leluia pasqual mentre fem costat a qui ha retirat definitivament a llosa de la mort que havia entenebrit totes les joies humanes i inaugura el cel nou i la terra nova on floreix la definitiva fraternitat. Al•leluia!

Al servei de l'Evangelí

Homilia de la Vetlla Pasqual

OCTAVI VILÀ, O.CIST.

abat del monestir de Santa Maria de Poblet

Molt de matí les dones que van al sepulcre es troben amb dues evidències: la pedra apartada i el sepulcre buit, el cos del Senyor dipositat allí hores abans amb certes presses no hi és. Ara sabem que no pot estar entre els morts aquell qui ha ressuscitat, però en aquell moment elles no hi cauen; li havien sentit dir que al tercer dia venceria la mort, però en principi les sospites van més cap un robatori del cos i es malfien els seus seguidors de les autoritats i les autoritats dels seus deixebles, en un primer moment el desconcert és la sensació imperant en uns i altres. Han de ser dos homes vestits de blanc, dos àngels, els qui els facin memòria del que s'havia anunciat sobre el Messies de com havia de morir i ressuscitar, perquè es recordin del que Jesús havia predit i lliguin caps.

Tots els relats de la resurrecció del Senyor passen per l'estupefacció, el desconcert i la sorpresa passant per un més o menys elevat grau d'incredulitat, abans d'arribar a ser experiència del ressuscitat. El que havien viscut feia pocs dies havia estat molt dolorós: la mort del mestre, la dispersió dels deixebles, la por fins a tancar-se a casa. De fet era el primer cop que contemplaven la resurrecció perquè al cap i a la fi Llätzer, el fill de la vídua o d'altres, de fet havien tornat a la vida, a la mateixa vida que havien perdut, mentre que Crist és glorificat. Tornar un mort a la vida ho havia realitzat fins i tot el mateix Elies amb el fill de la viuda de Sarepta i ho faria també Pere amb Tabita; però el que ara ha succeït és molt més gran que tornar a algú a la vida, per grandíols que això sigui; Crist venent la mort d'una vegada per sempre ens guanyà per a tots una vida que no té fi, una vida eterna, una vida gloriosa.

No és pas que all llarg de la història de la salvació el poble d'Israel no hagués contemplat prodigis. La creació, el mar obert per deixar passar al poble alliberat, Déu parlant amb Abraham o amb Moisès, ja eren signes; tampoc no és que els profetes no ho haguessin anunciat; però la gran novetat de la història costa d'acceptar, no és fàcil d'entendre que Déu ha enviat al seu Fill únic fet home, igual en tot a nosaltres llevat del pecat, que aquest havia de patir i morir a la creu per finalment ressuscitar amb un cos gloriós i retornar al Pare per seure a la seva dreta.

Aquells primers testimonis necessitaran l'explicació dels àngels, la presència mateixa del Senyor, que davant d'ells mengi, que els cridi pel seu nom; són les experiències personals de la resurrecció; perquè la fe és primer que tot una experiència personal, però sempre

per a ser compartida, per a ser viscuda en comunió dins de l'Església; d'antuvi és sempre una experiència personal, que cal viure-la abans de transmetre-la; però sempre també cal transmetre-la, no ens la podem quedar tant sols per a nosaltres mateixos. Vivim la fe no sols a partir del que llegim en l'Escriptura sinó també a partir del que han viscut els qui ens han precedit en el senyal de la fe i és a partir d'aquí que en fem experiència personal. És el que el Concili Vaticà II ens diu, que la nostra fe es recolza en la Sagrada Escriptura i en la Tradició (LG, 14).

També aquelles dones i els deixebles després de la seva experiència del ressuscitat la comparteixen, cadascú en la mesura de com l'ha viscuda; formant així la tradició que nosaltres hem rebut. La nostra experiència del ressuscitat es fonamenta en l'Escriptura i en l'experiència del ressuscitat que ha anat fent l'Església. Per l'Escriptura i per la tradició sabem que realment el Senyor ha ressuscitat i que realment l'obra de la redempció s'ha completat, per la fe n'estem certs i ho creiem. Tot i que divendres al migdia tot semblava perdut, el pla de Déu s'ha acomplert tal com estava previst. Les dones es recordaren llavors del que Jesús havia predit.

En paraules de sant Hipòlit de Roma «la nit densa i fosca s'ha aclarit, i l'odiosa mort ha estat relegada a la foscor; la vida irromp en el món, tot desborda de llum indeficient i tots els qui neixen entren en possessió del món nou.» (*Homilia 6 en la Pasqua*).

Deixebles de l'Evangelí

Vic i Ruanda

PERE OLIVA MARCH

*prevere del bisbat de Vic
canonge, vicari episcopal*

Quan es comença la costa dels seixanta anys d'existència, la vida va passant ràpidament. El temps sembla que comença a esmunyir-se de les mans i la cadència dels esdeveniments van perdent aquella tranquil·la corrua que feia possible degustar els moments. Tot va precipitant-se en una successió inabastable.

Quan t'adones d'aquest pas irremeiable del temps constates que has viscut ja molta cinta fílmica de l'aventura de l'existència. Alguns projectes han pres cos, d'altres resten en una imaginativa realització i alguns simplement seran ocupació per noves generacions de persones.

Enmig d'aquesta successió d'esdeveniments, veus passar companys que t'avancen en el camí cap a l'eternitat. Acaben un itinerari, sobtadament o fent una progressiva davallada que porta a la finitud biològica.

Recentment hem acomiadat un germà prevere de Vic: Amat Berenguer. Va passar uns trenta anys de la seva vida com a capellà a Ruanda. No massa lluny de Kigali va dedicar-se a servir novelles comunitats cristianes que s'anaven constituint en un marc rural proper a la capital. En un moment de descolonització del país. Bèlgica es retirava. Un temps joïós de vida comunitària: administració de sagraments, vida catequètica i acompanyament de persones i pobles on calia treballar per superar la contingència econòmica en un moment de desenvolupament.

I més tard va sofrir la guerra fratricida ruandesa. Com totes les guerres: sagnant, paralitzadora i destructora. Va desfer el país, va frustrar expectatives i omplir de fracàs i profunda decepció aquell petit país centreafricà ple de turons sempre vestits d'un verd cridaner.

I com un bon grup de capellans del bisbat de Vic, l'Amat, fill d'Artés i membre del Pradó, va donar la vida per aquell país africà. I aquelles relacions han donat també el seu fruit: una vintena de preveres ruandesos al servei de parròquies del nostre bisbat, aquells missioners del segle passat han engendrat els missioners que en el segle XXI serveixen els nostres pobles.

Al servei de l'altar
**Homilia a la Vetlla de
 Santa Maria**

BERNAT JULIOL
prior del monestir de Santa Maria de Montserrat

La Mare de Déu, quan sentia gemegar el seu fill, s'aferrava a la fusta. Certament, en el naixement de Jesús a Betlem, l'infant fou posat en una menjadora i la seva mare, quan el sentia plorar, s'agafava a la fusta i el bressolava per a tranquil·litzar-lo. Igualment, molts anys després, al Calvari, Maria també s'abraçava a la creu quan sentia els crits agònics del seu fill a punt d'expirar l'alè i desitjava estar amb ell en aquells moments transcendentals.

A la gruta de Betlem, Maria va engendrar un fill. El Fill etern del Pare, que existia des del principi i existirà eternament, es volgué fer un com nosaltres. Aquella que el portà al món, no podia ser altra que la única pura i immaculada. D'aquesta manera, la nit de Nadal, Maria donà al món el seu fill, el Fill de Déu. A la creu, en canvi, quan Jesús veié que estava a punt d'expirar i d'encomanar al Pare el seu darrer alè mortal, va decidir que era el moment apropiat per donar al món una mare, Maria. Aquí les seves paraules, dirigides al deixeble però dirigides també a tota la humanitat: «Aquí tens la teva mare».

A Betlem, Maria tenia cura d'un infant acabat de néixer però que estava marcat ja amb els signes de la passió. Era un infant faixat, com un mort; posat dins d'una menjadora, símbol del sepulcre en el qual seria dipositat després de davallar de la creu. I al rebre la visita dels tres mags, Jesús és obsequiat amb mirra, producte utilitzat per embalsamar. La creu estava plantada ja en el pessebre. En canvi, al Calvari, Maria contemplava com Jesús era coronat amb la corona d'espines, símbol d'aquella glòria que cantaven els àngels en el seu naixement. I sobre seu hi havia el rètol que el proclamava rei, aquella reialesa que li fou atorgada amb l'or dels mags que li donaren a la gruta de Betlem.

Entre el misteri de l'encarnació, el naixement de Jesús, i el misteri de la Pasqua, el de la mort i resurrecció, hi ha un camí traçat per on transita tota la història de la salvació. Jesús va néixer per a morir en la creu i ressuscitar per nosaltres i per la nostra salvació. I en un moment i en l'altre Maria, la seva mare, hi és present. No n'és només un simple testimoni silenciós, sinó que la seva missió és anar teixint la humanitat de Jesús perquè en ella s'hi manifesti l'esclat gloriós de la seva divinitat. D'aquesta manera, les paraules de Crist dalt de la creu, les seves darreres paraules, troben la seva síntesi perfecta en allò que hem sentit en el llibre de l'Apocalipsi: «Llavors, el qui seia al tron, afirmà: “Jo faré que tot sigui nou”».

Maria és, doncs, aquella que no només ens mostra Crist, sinó que ens mostra qui és Crist: en la seva encarnació es manifestà de manera sublim la seva humanitat, en la seva passió i resurrecció es manifestà de manera excelsa la seva divinitat. El Crist, és doncs, l'autèntic Déu i l'autèntic home. L'únic que ha pogut superar l'abisme que hi havia entre Déu i la humanitat. El Crist és aquell que ens ha fet partícips de la vida divina perquè a través de la nostra pobra humanitat siguem conduïts vers la vida eterna que no té fi.

Ja hem referit abans que el llibre de l'Apocalipsi ens parlava de «el qui seia al tron»: qui és el qui seu al tron sinó Jesús? I qui és l'autèntic tron sinó Maria? Maria és la Seu de la Saviesa, a la seva falda seu aquell que ja era present en el moment de la creació del món. Enguany es compleixen 75 anys de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, l'any 1947. Fou aquesta una festa en què es van intentar superar les conseqüències dels difícils anys de la Guerra Civil i es va voler caminar decididament cap al futur. El tron construït per a la Mare de Déu no és sinó un homenatge a aquella que constantment ens fa present el seu fill Jesucrist.

Ens apropem a la gran celebració del Mil·lenari de Montserrat, l'any 2025. Recordem la decisió que va prendre l'Abat Oliba de Ripoll d'enviar un grup de monjos a fundar un monestir aquí dalt, en aquesta muntanya. I no el fundaren a qualsevol lloc sinó que ho feren allí on ja des del segle IX hi havia una capella dedicada a la Mare de Déu. La devoció a la Mare de Déu en aquesta santa muntanya, prové ja dels orígens més pregons de la nostra història. Des de llavors, la Moreneta també ha anat teixint la nostra humanitat per tal que poguéssim arribar a Jesucrist.

«Aquí tens la teva mare». Aquí tenim la nostra mare. Fem-li lloc en la nostra vida i en el nostre cor. Contemplem aquella que fou plena de gràcia i ens mostra el camí de la santedat. Posem-nos davant d'ella, que és Mare de l'Església, i presentem-li les nostres alegries i les nostres esperances, les nostres angoixes i les nostres tristeses. Igual que tingué cura del seu fill a la gruta de Betlem i al peu de la creu, també tindrà cura de nosaltres en tot moment.

Santa Maria, Tron de la Saviesa

JOAN MARIA MAYOL, OSB

*monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat
director de la Confraria de la Mare de Déu de
Montserrat*

L'aniversari joiós de l'ofrena del tron de plata a la Mare de Déu de Montserrat, que celebrem enguany, ens ha donat peu a parlar, en aquest espai de formació i de pregària comuna que és el "*Gra d'encens*", de Santa Maria com a Tron de Saviesa.

Aquest títol ve d'antic. L'any 431 el Concili d'Efes proclamà que la divinitat i la humanitat de Jesucrist, tot i ésser distintes, formaven una sola persona, des del sí del ventre matern, i, per tant, que s'havia d'anomenar Mare de Déu la Santa Verge. Això no era cap novetat, ja que els cristians ja feia temps que pregaven i cantaven a Maria com a Mare de Déu, cosa que els pares del Concili d'Efes, guiats per Ciril d'Alexandria, van confirmar.

Aclarida en el Concili d'Efes la qüestió de Maria, que podia ser justament aclamada com a Mare de Déu, i com a tal venerada pels fidels, la pietat ha anat afegint a aquest primer nom de Maria una llarga llista d'altres noms, que desgranen la seva missió d'exemple i d'intercessió, i que, al seu torn, donen lloc a una reflexió, que es fa devoció, i que genera art, poesia, música...

Un dels noms que ha fet més fortuna per anomenar Maria és el de *Tron de la Saviesa* que és el Crist. Aquest nom apareix al segle XI, i el trobem, per exemple, a la lletania lauretana que es resa amb el Rosari.

Maria és el Tron de la Saviesa en dos sentits. Primerament, perquè va dur al seu si el Fill de Déu, que és la Saviesa encarnada; i en segon lloc, perquè lliurement va acollir la Paraula de Déu i la va conservar amorosament, esforçant-se a comprendre'n els misteris que, mica en mica, es manifestaven. La seva benaurança, segons el mateix Jesús, no consisteix en haver donat a llum al Crist de l'Entronització segons la carn, sinó en haver cregut i acollit la Paraula de Déu com cap altra persona. És per això que Maria, Mare de Déu, és anomenada *Tron de la Saviesa*.

Aquest nom de Maria, que com hem vist està ben fonamentat en la tradició bíblica i teològica de l'Església, ha donat lloc, a més, a un tipus iconogràfic, una manera clàssica de representar Maria amb Jesús infant a la falda; precisament el tipus iconogràfic de la Santa Imatge de la Moreneta.

La Santa Imatge

La imatge romànica de la Mare de Déu de Montserrat plasma bellament aquesta realitat de Maria com a Tron de la Saviesa que, portant en el seu si Jesucrist, Fill de Déu, l'ofereix al món com la Paraula Salvadora. Per això, el poble fidel de Catalunya va voler ofrenar-li,

ara fa 75 anys, un nou tron, que no és una ostentació de riquesa i de poder sinó un signe agraït de devoció de tot un poble que sempre ha trobat en aquesta imatge de Maria, Mare de Déu i Tron de la Saviesa, una font de consol i d'esperança sobretot en els temps més difícils de la història; per això, en aquells dies de postguerra, encertadament s'anomenà també aquest tron el "Tron de la Reconciliació".

"Tron de la Saviesa" en la Visita Espiritual.

El bisbe Josep Torras i Bages comença la seva Visita Espiritual a la Mare de Déu de Montserrat precisament amb aquest apel·latiu: Tron de Saviesa. Els bisbes de Catalunya l'any 2006, celebrant els 125 anys de la coronació canònica de la Santa Imatge, feren una glosa per a profit de tots els qui tenen en Santa Maria de Montserrat un refent espiritual.

En aquesta mateixa línia, aquest any, en l'àmbit de la Confraria, proposem fer aquesta pregària atenent el seu valor actual, aprofitant l'ensenyament que ens donen les imatges poètiques i teològiques sempre vàlides que escrigué la ploma del qui fou anomenat patriarca espiritual de Catalunya, el doctor Torras i Bages, bisbe de Vic.

Fem doncs de la Visita Espiritual una pregària i una reflexió personals, a partir dels textos que els bisbes de Catalunya van escriure, fent-ne veure el valor actual.

Reclinats sobre el pit del Senyor

Homilia o sermó?

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

professor de l'Institut de Litúrgia ad instar facultatis

Per circumstàncies diverses, en el ritu romà desaparegué l'homilia. Això no vol pas dir que no hi hagués predicació, però aquesta era d'un altre gènere, el que col·loquialment anomenem sermó. Es tractava de l'exposició d'algun punt de doctrina, moral, espiritualitat, etc., però no lligat a la paraula de Déu que havia estat proclamada en la celebració litúrgica.

El Concili Vaticà II, seguint l'estela del moviment litúrgic europeu de principis del segle XX, va recuperar aquest element tan important, junt amb la valoració de les Sagrades Escripures proclamades en l'assemblea litúrgica. Tant és així que, en la Constitució *Sacrosanctum Concilium* podem llegir: «L'homilia, com a part de la mateixa litúrgia, és vivament recomanada; al llarg de l'any litúrgic hi són presentats, a partir del text sagrat, els misteris de la fe i les normes de la vida cristiana» (52). I, en uns números anteriors, tot parlant de la importància cabdal de les Sagrades Escripures en la litúrgia, el text conciliar afegeix: «Perquè són extretes les lectures que es llegeixen i que són explicades en l'homilia...» (24).

Per tant, de l'ensenyament conciliar hem après que l'homilia no és un parèntesi durant la celebració sinó que en forma part; és una acció litúrgica. No una meditació, ni una classe d'exegesi, una catequesi o una conferència, sinó litúrgia en acte i que, per tant, d'aquesta en rep la personalitat. Així mateix, hem après que el contingut de l'homilia és el comentari dels textos sagrats, començant pels que s'han proclamat en la litúrgia de la Paraula. La Instrucció romana *Redemptionis Sacramentum* (2004) ho explica ben clarament amb aquestes paraules: «S'ha de tenir cura que l'homilia es fonamenti estrictament [notem l'adverbi] en els misteris de la salvació, exposant al llarg de l'any litúrgic, a partir dels textos de les lectures bíbliques i dels litúrgics, els misteris de la fe i les normes de la vida cristiana, bo i oferint un comentari dels textos de l'Ordinari i del propi de la Missa, o dels altres ritus de l'Església» (67).

És una gran responsabilitat dels ministres ordenats – els únics a qui l'Església confia aquest servei a la Paraula davant les comunitats – preparar bé l'homilia de cada diumenge o de cada dia. El cardenal caputxí Raniero Cantalamessa ho deia fa pocs dies en la primera meditació quaresmal davant el Sant Pare i els membres de la cúria romana: «Hem d'invertir més temps i més pregària en preparar l'homilia». I assenyalava dos mètodes per fer-ho: «Hom pot seure i escollir el tema en base a les pròpies experiències i

coneixements, per acabar posant-se de genolls i demanar a Déu que infongui el seu Esperit en les pròpies paraules. És una bona manera, però no és profètica. Si volem ser profètics cal seguir el camí invers: primer posar-nos de genolls i demanar a Déu quina és la paraula que vol fer ressonar davant el seu poble».

El que ens indica aquest gran predicador és que la iniciativa pertany a Déu, i que nosaltres, els seus ministres, estem al seu servei per al bé de tot el poble que li pertany. És Ell qui parla, és Ell qui toca el cor dels qui escolten, a través de les nostres paraules.

No defraudem, doncs, a Déu i al seu poble amb homilies que no ho són. No tornem al sermó de segles enrere. És una temptació que hem de combatre. Lliurem-nos, de debò, a la paraula del Déu viu amb un servei humil i competent.

Rentar els peus

Ser prevere en una Església sinodal. Reflexions espirituals, teològiques i pastorals.

JOAN TORRA

*prevere del bisbat de Vic
degà de la Facultat de Teologia de Catalunya*

N'hi podia haver dit «meditacions» perquè l'ambient eclesial sobre la sinodalitat que vivim m'ha fet meditar com ha estat i com és el meu exercici del ministeri a quaranta anys de l'ordenació presbiteral. La clau de la sinodalitat –ja ho sabem– es troba a la *Lumen Gentium*, quan parla del Poble de Déu abans de la jerarquia, amb una eclesiologia de comunió, cosa que comporta invertir la piràmide, com diu el papa Francesc. I ens posem a caminar “junts”.

Suggeriments des dels quaranta anys, quaranta dies...

He meditat des dels quaranta anys del poble d'Israel pel desert, conscient que ha sortit del que no havia de ser –l'esclavitud– però que encara no ha arribat a la plenitud –la terra promesa–. És a dir, es va edificant, però Déu –Déu!– encara no ha acabat la construcció.

He tingut molt presents els quaranta dies de Jesús al desert. Allà sol, ben paral·lel a quan jo em quedo sol i deixo de ser comunitari, sinodal. Li ressonen tres propostes: Fer-ho tot «meu», la paraula que destrueix el paradís. Digues que..., la pregària que dona instruccions a Déu. Tira't daltabaix, posa Déu al teu servei, fes-ne un ídol! Farà el que tu diguis. Quin poder!

Contemplo les tres respostes de Jesús que expliquen el seu ministeri (i el meu). Fer-ho tot «nostre», la paraula del paradís retrobat en el jardí de l'Església, i la Vida es tornarà Pa per alimentar els altres. Només Déu és Déu, la resta són ídols!; soc jo qui estic al servei de Déu; per això l'únic sentit de la vida és el «servei», el fer que els altres tinguin vida a desdir; és donar vida. Els cristians som «ex-cèntrics», i els ministres ordenats més! La vida de Jesús és i es diu Eucaristia. És «el poder del servei».

Quaranta dies entre la Resurrecció i l'Ascensió, amb tantes reminiscències de Transfiguració. Quaranta dies d'aparicions i desaparicions del Ressuscitat, amb un missatge ben clar: no us quedeu mirant el cel; mireu el cel per poder treballar a la terra. La teologia és encarnació.

I dels quaranta dies passo als cinquanta, al retorn a Jerusalem, on hi ha el sínode –amb–, i s'haurà de poder dir sempre «l'Esperit Sant i nosaltres». El valor distintiu del *sensus fidei fidelium*.

El pas de Mt 20,26 a Jn 13,1

Diu el papa Francesc:

«No ho oblidem mai! Per als deixebles de Jesús, ahir, avui i sempre, l'única autoritat és l'autoritat del servei, l'únic poder és el poder de la creu, segons les paraules del Mestre: “Ja sabeu que els governants de les nacions les dominen com si en fossin amos i que els grans personatges les mantenen sota el seu poder. Però entre vosaltres no ha de ser pas així: qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, que es faci el vostre esclau” (Mt 20,25-27). *Entre vosaltres no ha de ser pas així*: en aquesta expressió aconseguim el cor mateix del misteri de l'Església i rebem la llum necessària per comprendre el servei jeràrquic» (*Discurs dels 50 anys...*).

És que «per ser així», no cal l'Església; el món en sap més! Però Déu sap que sols no ho farem. Dona el seu Esperit, i el seu Esperit obra l'Eucaristia. I ens necessita –al ministeri ordenat– per a fer-ho visible, concret, al servei de les persones: han de saber on anar-ho a trobar!

Així arribem al darrer gest de Jesús en una vida explicada en l'evangeli de Joan en què tot ha estat Eucaristia: rentar els peus (Jn 13,1)!

Un text molt especial per a mi: Jn 15,16

«No sou vosaltres els qui m'heu elegit, soc jo qui us ha elegit, per donar fruit». No he estat jo qui he triat (tot i que ho he hagut de fer); ha estat Ell (i no he pogut dir que no). I ho diu en plural, mai en singular. A l'Església dels inicis el desig, la simple petició, hauria desautoritzat per al ministeri. Són les llàgrimes d'Agustí.

L'elecció és per donar fruit, també en plural, en comunitat, en Església, sinodalment. Ara hi ha una caritat que abans seria del tot impossible. Perquè «sense mi no podeu fer res» (Jn 15,5). I el «fer» és «el meu manament: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat» (Jn 15,12). Aleshores es dona una meravellosa identitat entre el Ministeri, l'Església i l'Eucaristia.

Un retorn a Agustí. I a Joan Crisòstom. I a avui

Amb Agustí, recordaré allò tan bonic:

«Mentre m'espanta el que soc per a vosaltres, em consola el que soc amb vosaltres. Per a vosaltres soc bisbe, amb vosaltres soc cristià. Bisbe és títol d'un encàrrec rebut, cristià és el nom d'una gràcia. El títol és font de perill, el nom és font de salvació» (Sermo 340,1).

Amb Joan Crisòstom tindrà la motivació de la sinodalitat amb una manera determinada d'exercir el ministeri (pastoral).

«La *sinodalitat*, com a dimensió constitutiva de l'Església, ens ofereix el marc interpretatiu més adequat per a comprendre el mateix ministeri jeràrquic. Si compremem que, com diu Sant Joan Crisòstom, "Església i Sínode són sinònims" (*Explicatio in Ps.* 149) –perquè l'Església no és altra cosa que "el caminar plegats" del Ramat de Déu per les sendes de la història a l'encontre de Crist Senyor– entenem també que en el seu interior ningú no pot ser "elevat" per sobre dels altres. Al contrari, a l'Església és necessari que algun "s'abaixi" per posar-se al servei dels germans al llarg del camí. Jesús ha constituït l'Església posant al seu cim al Col·legi apostòlic, en el qual Pere és la "roca" (cf. Mt 16,18), aquell que ha de "confirmar" els germans en la fe (cf. Lc 22,32). Però en aquesta Església, com en una piràmide invertida, el cim es troba per sota de la base. Per això els qui exerceixen l'autoritat s'anomenen "ministres": perquè, segons el significat originari de la paraula, són els més petits de tots» (*Discurs dels 50 anys...*).

Tot això reclama una actitud de sortida dels agents de pastoral, diu el papa. Som una institució o hem de ser una «extitució»? A dintre o a fora? Va molt bé repassar els 10 nuclis temàtics proposats i recordar els companys de viatge, la necessitat d'escoltar i de dialogar, de discernir i de decidir, i de formar-se en la sinodalitat.

Finalment jo també somio una configuració plena a Jesucrist, que es desprèn de tot com a signe contra-cultural d'un món nou, que aprèn a discernir el camí, amb el ministeri

episcopal i amb la comunitat cristiana, Poble de Déu. Crec que no s'és sinodal perquè es fa un sínode, sinó que es fa un sínode perquè s'és sinodal. Al cap i a la fi, l'Església és sinodal (faci sínodes o no) perquè Déu és així, i en Jesús hem vist com hem de ser. Això acostuma a anar en contra del que normalment fem i som. Déu s'ha posat a caminar amb els homes (*sin-odos*). Perquè Déu és així!

(Aquest text és un breu resum de la conferència al clergat en el context de la Missa Crismal a la diòcesi d'Urgell, el Dilluns sant 11 d'abril de 2022)

Un bisbe ens parla

Visquem i celebrem la Pasqua

+FRANCESC PARDO

bisbe de Girona

Publiquem la darrera carta setmanal –pòstuma- que el bisbe Francesc va fer arribar a la direcció del Full Parroquial de Girona abans del seu ingrés hospitalari i el seu traspàs.

La nit de Pasqua, durant la vetlla, després de beneir el foc nou, d'encendre el ciri pasqual i, amb la seva llum, els ciris que portem a les mans, es proclama el pregó pasqual o l'anunci de la Pasqua. És un càntic d'una gran bellesa i profunditat que, amb imatges eloqüents i continguts bíblics, proclama la resurrecció de Crist i les seves conseqüències per a cada persona i per a la humanitat.

Anoto alguns fragments d'aquest pregó:

Aquesta és la nit en què Crist, trencant els lligams de la mort, ha pujat victoriós dels inferns. Què n'hauríem tret d'haver nascut, si no hi hagués redempció? Aquesta nit santa i poderosa allunya el pecat, renta les culpes, fa innocents els caiguts, torna l'alegria als entristits, dissipa els odis, restableix la concòrdia, converteix les nacions. Oh, nit realment benaurada, que uneix el cel i la terra, nit en què l'home retroba Déu.

Aquestes expressions serveixen per comprendre i viure la resurrecció de Jesús, la seva Pasqua i l'impacte que té per a tots i cadascun de nosaltres.

Hem contemplat Crist en la seva vida, la seva passió i creu, i ara ens cal principalment creure i participar en la seva resurrecció. No oblidem que creiem en Crist mort i ressuscitat. La resurrecció és la pedra de toc i el fonament de la nostra fe. Ens passa sovint que, fins i tot d'una manera inconscient, la nostra fe en Jesús s'atura en la seva mort, després d'admirar la seva vida, però no acaba d'assumir la seva resurrecció i el que significa per a la nostra vida concreta, per a la humanitat i la seva història.

Ens cal viure certament que en Crist s'han unit cel i terra, que l'home retroba Déu, que hi ha redempció, que les culpes són perdonades; que els caiguts són aixecats; els entristits, plens de joia; són arraconats els odis i restablerta la concòrdia.

Exultin de joia tots els àngels del cel, exultin els ministres de Déu i que soni la trompeta victoriosa...

El pregó de Pasqua comença amb una invitació a la joia, perquè no hi pot haver cap fet més important i feliç. Per això avui també podem actualitzar la invitació a la joia per felicitar-nos.

Que exultin d'alegria les persones grans que han viscut intensament molts moments de felicitat i de dolor, d'il·lusions i fracassos. Conscients que vivim la darrera singladura de la vida, amb més o menys força i salut, la resurrecció ens ha d'omplir d'esperança perquè tenim un futur de vida amb plenitud. La feblesa i el pes dels anys no són el final ni la darrera paraula, ja que estem destinats a participar de la resurrecció de Crist.

Que exultin de joia els pares i mares de família. Assumiu la responsabilitat de la pròpia vida i la de la família, les moltes hores de treball per portar el pa a casa, les moltes hores d'atenció als fills, de treballs domèstics. La resurrecció de Jesús assegura la seva presència i els seus dons en la vostra vida.

Que exultin els joves. Potser encara no han descobert Jesús ressuscitat. Tenen al davant anys de plenitud, forces per emprendre noves experiències; quin sentit pot tenir la resurrecció de Crist per a la seva vida? Precisament garanteix que la seva proposta de vida porta felicitat i sentit.

Que exultin els preveres, els diaques, els qui heu consagrat la vida a Déu, els agents de pastoral, tots els cristians, testimonis avui de la Resurrecció.

Crist ha ressuscitat! Ho creiem, ho celebrem i ho vivim. Joiosa Pasqua!

Hem vist, hem llegit

Los ancianos y la Biblia

DANIEL PALAU

prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat

director de la càtedra de teologia pastoral "Josep Pont i Gol" (AUSP)

A. SPREAFICO – F. TEDESCHI – M. C. MARAZZI, *Los ancianos y la Biblia. Lectura espiritual de la vejez*, Madrid: San Pablo 2021

La lectura de qualsevol llibre és sempre una sorpresa. Un pot intuir què és el que llegirà, òbviament, fixant-se en l'índex, i així pot anar preveient els diferents arguments que es presentaran, i la composició interna amb la que l'autor o els autors han volgut desenvolupar el seu treball. Cal, però, ser molt sincer, i afirmar que una lectura té quelcom d'inesperat. I això per dos motius, el primer a causa d'una apreciació molt formal, en el sentit que un va veient a mesura que tomba les pàgines quina és realment la destresa de l'autor per dir el que vol dir; però el segon motiu, afecta més al contingut que s'exposa, perquè no tots els lectors són iguals. I, vet aquí, que som nosaltres els qui completament personalment les afirmacions i arguments que es presenten, interpretant-los i traslladant-los al nostre context vital.

Publicar un escrit enllaçant l'ancianitat i la Bíblia és, d'entrada, una proposta valenta. Si els ancians, avui, han estat, i són d'una manera general, homes i dones desplaçats dels circuits públics, més o menys podem dir el mateix del text sagrat. La valentia no només està en el fet de posar en relació aquests dos mons, que no apareixen tan llunyans després de la lectura del llibre, sinó en tenir la idea d'obrir un debat i una reflexió sobre l'ancianitat. Qui són els ancians? A què ens referim quan parlem d'ancianitat? Quina relació tenim amb els ancians? I encara més, de quina manera podem relacionar la figura de Jesucrist amb l'ancianitat? Això ens porta a pensar quina teologia cal desplegar per l'ancianitat, és a dir, quin sentit té i quin lloc ocupa l'ancianitat en el projecte de Jesús i en el projecte de les nostres comunitats?

Al llarg de les pàgines d'aquest llibre ens trobem, entre d'altres, amb Noè, l'ancià que col·labora amb Déu construint un projecte comunitari, un lloc per als altres; Abraham, l'amic de Déu que mostra el valor de les petites passes i orienta la seva vida i la seva família vers Déu; Noemí, la dona que sap encaixar la pèrdua de l'espòs i els fills, i a la vegada es deixa ajudar per Rut, la seva nora; Elí, el sacerdot d'avançada edat que sap recolzar un jove per a que pugui reconèixer i escoltar veritablement la veu de Déu; Job que suporta tantes contrarietats menys l'absència de Déu, fins que el reconeix d'una manera nova en la fragilitat; Isabel i Zacaries que comparteixen la vida amorosament; Ana i Simeó, testimonis de pregària i confiança absolutes fins avançada edat.

Una teologia de l'ancianitat es recolza en els testimonis provinents de la revelació, però no mira només al passat, sinó que s'apropa al present. L'ancianitat se'ns presenta com un

repte espiritual per a tots, amb el que es posa de manifest la capacitat d'agraïment i reconeixement del pas de Déu per la pròpia existència. Així, recordem algunes manifestacions del mateix papa Francesc sobre la vellesa. Inevitable, la memòria agraïda de Bergoglio vers la seva àvia, la iaia Rosa, que va influir-lo a viure amb un cor obert i disposat per trobar-se amb Déu, o aquella altra àvia esmentada en el primer àngelus del papa Francesc, que es volia confessar davant les presses de l'arquebisbe de Buenos Aires, i va fer-li veure quina era la saviesa del poble, aquell sentit de la fe inamovible, ferm i robust: «Déu ho perdona tot i perdona sempre».

També cal recuperar de la darrera carta encíclica *Fratelli Tutti*, en concret la al·lusió a no perdre mai el record de la pàtria, és a dir, etimològicament, la referència dels pares, dels ancians, dels qui ens han precedit i han vessat en nosaltres la seva experiència, la seva maduresa, aquella saviesa popular que es patrimoni comú i que ens ajuda a entendre la societat i la cultura on un es mou. Aquesta menció té molt a veure amb l'exhortació postsinodal dedicada al jovent, *Christus vivit*, on afirmava que la joventut no és un edat sinó una manera de viure, textualment: «La veritable joventut és tenir un cor capaç d'estimar» (CV 13). No podem traslladar aquest afirmació a tants i tants testimonis, que fins i tot, després dels anys no han deixat mai d'estimar? Aleshores són joves o són ancians? són ancians joves, rejoyenits?

Aquest llibre, aparentment innocent, fa pensar. Serem capaços d'assolir aquella maduresa espiritual necessària per ser referents creïbles de fe per tots aquells que vindran darrera nostre? Seré ferm en l'opció de mantenir-me proper a l'Escriptura? Com fomentaré les bones relacions intergeneracionals?

L'ancianitat té molt a veure amb l'honestedat amb un mateix, amb els altres i amb Déu. Ara hauria de recordar els meus propis avis, però no són gens coneguts per a vostès, per això m'apropo a un altre avi, a un altre savi¹, hàbil en explicar bé les coses i dir-les ben dites, em refereixo al poeta Salvador Espriu, qui en una entrevista aconsellava als joves que no perdessin mai l'honestedat, perquè els anys ho espatllen tot.

L'honestedat per Espriu no és només disciplina i rigor en l'escriptura, sinó també en la recerca personal. La seva fou una recerca honesta en el desig de trobar una unitat sempre més gran, enmig de les polaritats de la vida. També li fou molt proper el text sagrat per tal de rescatar importants relats bíblics, així com textos de la dramàtúrgia grega. La seva aproximació a la fe no fou fàcil perquè en ell hi convivia el dubte i la resposta, el silenci i l'afirmació. Amb tot, l'honestedat de la seva mirada rebé l'admiració de molts i d'entre aquests, només uns pocs, van acceptar d'establir un diàleg pausat i sincer amb un mateix.

La teologia de l'ancianitat ha d'ajudar-nos a encaminar-nos vers l'honestedat, a acceptar qui som i quin ha estat el nostre veritable camí, aquell pel qual Déu ha passat innombrables vegades. Sense honestedat l'ancianitat es corromp en el camí de l'amargura. Una ancianitat sana és aquella que ens ha de permetre créixer en un testimoniatge ferm d'acceptació de nosaltres mateixos, i a la vegada, de donar-nos a les noves generacions amb pau.

Acabo. Una teologia de l'ancianitat, que no vol dir pas, anciana, caduca i inadaptada, no cau en una polarització entre joves i ancians, tots som únics, necessaris irrepitibles. Tots ens enriqueim mútuament. En Salvador Espriu, i tants altres avis savis, ens ho han mostrat. És important que els joves escoltin els avis, i que aquests no entristeixin ni

desanimin els joves. El mateix text de *Christus vivit* ho deia amb una imatge eclesial tan suggerent: «l'Església és com una canoa, en la que els avis ajuden a mantenir la direcció interpretat la posició de les estrelles, i els joves remen amb força imaginant el que els espera més enllà. No ens deixem portar ni pels joves que pensen que els adults són un passat que ja no conta, caduc, ni pels adults que creuen saber sempre com han de comportar-se els joves» (CV 201).

¹ Recordem aquell programa d'entrevistes de TV dirigit per Josep Puigbo, «(s)avis», i anteriorment el programa «Identitats», dirigit per Josep Maria Espinàs, en els que s'entrellaçaven amb molt d'encert l'ancianitat, el testimoniatge i la saviesa dels entrevistats.